

Další podrobnosti k rekonstrukci archeologického nálezu

Jak to bylo s označením nálezu jako princezny? Jindřich Wankel tento termín nepoužil, pochází až z 20. století, pravděpodobně tradovaný v okruhu rodiny Jindřicha Wankela a posléze i Karla Absolona. Avšak vzhledem k tomu, že Jindřich Wankel v jednom ze vzácných záznamů nálezových okolností uvádí, že pod jednou lebku v Býčí skále byl nalezen i velmi honosný zlatý šperk – mohutné kruhové náušnice (záušnice). Ty samy o sobě v kontextu starší doby železné ve střední Evropě představují jeden z neprestížnějších ozdobných předmětů, který jednoznačně identifikoval svoji nositelku jako příslušníka elity své doby (velmožku, manželku či dceru velmože). Není prokázáno, že dochovaná lebka přímo s těmito nálezy souvisí. Můžeme si však představit, že právě tato okolnost byla důvodem ponechání památného nálezu v rukou svého objevitele. V každém případě hledíme na obličej přibližně 30-35 leté ženy z doby před více jak 2500 lety, a současně do tváře člověka, jenž byl z nějakého důvodu vybrán jako vhodný kandidát pro nejvyšší oběť, odehrávající se v Předšíní jeskyně Býčí skály.

Pokud budeme na metodu antropologické rekonstrukce nahlížet z technického hlediska, byla použita trojrozměrná sochařská rekonstrukce. Podle charakteru přípojových míst patrných na lebce lze rekonstruovat žvýkací svaly, které nejvíce formují tvar obličeje. Dále se vychází z hloubky měkkých tkání a využívá se hodnot jejich průměrné tloušťky v antropometrických bodech. Rekonstrukce obličeje vždy vyžaduje podrobnou analýzu lebky, zaměřující se převážně na její morfologii a rozměry. Všechna tato zkoumání poskytují informace o věku, pohlaví, popřípadě etnické příslušnosti; můžeme také sledovat zvláštnosti na lebce, jako jsou asymetrie, patologie, kulturní modifikace hlavy nebo další individuální znaky. To vše je následně zahrnuto do konečné podoby rekonstruovaného obličeje. V této rovině se sbíhá a sjednocuje mnoho věd o člověku – archeologie, antropologie, muzeologie a také umění. V našem případě se realizace ujala antropoložka Eva Vaníčková z Centra kulturní antropologie ve spolupráci se sochařem Ondřejem Bílkem.

Metoda rekonstrukce podoby zahrnuje mnoho neznámého a je nereálné očekávat rekonstrukci přesné podoby. Pozice a všeobecný tvar hlavních rysů mohou být rekonstruovány sice poměrně přesně, ale jemné detaily jako vrásky a záhyby kůže jsou nevyhnutelně spekulativní, protože se na lebce jejich poloha ani parametry nezachovávají. To samozřejmě platí i o dedukcích barvy očí či vlasů. Přes všechna úskalí, která metoda obnáší, se těší stále větší oblibě, protože její význam není jen principiálně vědecký, ale je především srozumitelný široké veřejnosti, která se prostřednictvím vizuální antropologie hlouběji a poutavěji seznamuje s vlastní historií.

Rekonstrukce tváře “princezny” však není jediným vědeckým výstupem, který se týká světoznámého naleziště Býčí skály. V současné době byla jeskyně zpracována kolektivem autorů Martinem Olivou, Martinem Golcem, Radimem Kratochvílem a Petrem Kostrhunem z pohledu jak archeologie, tak dějin kartografie a přírodních i společenských věd. Bude zhodnocen význam jeskyně nejen v pravěku, ale také z hlediska přístupu ke krajině v novověku. Kniha vyjde v Moravském zemském muzeu pod názvem *Jeskyně Býčí skála ve svých dějích a pradějích* na začátku června.